

Kòkòbì Yókóbũ ní sǐ rĩ

Tã búkũ rĩ vé rĩ ã ùlũngará

Yókóbũ sǐ kòkòbì 'dĩri nĩ. Yókóbũ ri Yésũ édrìpì, Yẹrúsalémã gá 'dãá, ĩri ándúru drĩkoma rú 'bá kánísã vé rĩ pi drĩgé. Sǐ kòkòbì rĩ sěé Kūrísitĩyánĩ Yẹrúsalémã vé ĩ ní íré mụzú kũrú rĩ pi agásĩ, ãzini ãngũ rĩ pi agásĩ rĩ pi ní.

Tã ã pá ãmbúgu Yókóbũ ní kòkòbì rĩ sǐzú rĩ, lě lũú Kūrísitĩyánĩ rĩ pi ní 'yozú kínĩ, tã kòpi ní 'oó múké, ãzini kòpivé adringará múké rĩ, ĩri lũ 'yozú kínĩ, kòpi ẹ'yĩkí Kúrísitō ri gí. Kuru ímbá kòpi kǐnĩ, tã ãfú vé rĩ, tã ẹsì 'bázú ãmbúgu ngá drĩgé rĩ, ọwũ 'bāngará, ãzini ãwāngará, lě kòpi ã kukí tã ùnjí 'dĩ'bée rá. ãzini ímbá kòpi tã 'bá rĩ pi ní ríí ǔsũy ùnjí ríipi kòpi ǔ'bĩipi fizú tã ùnjí 'ozú rĩ vé tã sǐ, ímbá kpá kòpi lě 'bá ngá be rĩ pi ã kokí 'bá ngá ãkó rĩ pi ẹ ĩzā ngá sǐ.

Ímbá kpá kòpi adringará uletere rĩ vé tã sǐ, adringará tã be mǎdā rĩ vé tã sǐ, Múngú ri zingará vé tã sǐ, tã 'dũngará ẹsì be mǎdā rĩ vé tã sǐ, ãzini adringará úmĩ be Kúrísitō agá rĩ vé tã sǐ.

¹ Ma Yókóbũ 'i, átí'bá Múngú vé ni, ãzini Úpí Yésũ Kúrísitō vé ni. ĩmi súrú mụdrí drĩ ni ĩrĩ ĩ ní íré mụzú ãngũ rĩ pi agásĩ rĩ pi, á sǐ kòkòbì 'dĩri sěé ĩmi ní.

Módó ĩmi ní céré.

Tā ũkpó ũkpó rì'bá 'bávé ẹ'yīngára ỳ'bī'bá rī pi

² Má édrípi má ómvúpi, tā ũkpó ũkpó ỳ'bī dō ìmi, ìmi adríkí àní àyīkō sī,

³ à'diātāsīyā ìmi nīkí rá 'yozú kíní, ỳ'bīkí dō ìmivé ẹ'yīngára, ìri sē ìmi pá tu ũkpó ũkpó ìmivé ẹ'yīngára agá.

⁴ Tā ũkpó ũkpó ìmi ìsúpi 'dīri, ìri sē ìmi adri ũkpó ũkpó ìmivé ẹ'yīngára agá, ìmi adri àní Múngú agá, tā àzi ìmi ní ícò lēè ní 'dāayo.

⁵ Ìmi àsámvú gé 'dīgé, 'bá rī nī dō tā kuyé, lē à zì tā nīngára Múngú rípi ngá sēepi 'bá rī pi ní bādārú rī vúgá, ìri tā nīngára rī sē 'bá rī ní rá, ícò 'yoó 'bá rī zì tā rī ũnjí 'dīni ku.

⁶ 'Bo 'bá rī dō ngá zì Múngú vúgá, lē ē ẹ'yī 'yozú kíní Múngú rì ngá rī sē 'í ní rá, lē úmī ní à awa 'i ìrī ku, à'diātāsīyā úmī ní awa dō 'i ìrī, ìri adri sù yīlì ní vīlì úvápì ngūyá ngūyá rī tīnì.

⁷ 'Bá yīkì be 'dīni 'dīri, à ỳsù 'yozú kíní Úpí rì 'í ní ngá sē rá 'dīni ku,

⁸ à'diātāsīyā ìrivé yīkì aco 'i ìrī, ìrivé tā 'oó rī pi agásì cére yīkì ní tu pá vūrā àlu gé ku.

⁹ 'Bá Múngú vé adriípi ngá àkó rī, lē à adri àyīkō sī, à'diātāsīyā Múngú 'dù ìrivé tā 'bāá àmbúgú.

¹⁰ 'Bo lē 'bá à'bú be rī à adri àyīkō sī, Múngú ní ìrivé tā 'dùlù 'bāá mādāṅá rī sī, à'diātāsīyā 'bá à'bú be rī ímù drā sù pẹtì à fū ní 'wí lùlù vūgá rī tīnì.

¹¹ Ụtù koópi gbírílí rī, ìri sē pẹtì rī 'wí, ìrivé fū ũnyī be rī 'wí lù vūgá. 'Bá à'bú be rī kpá ímù drā sà ìri ní rizú ívé ẹzì ngazú rī gé.

12 Tã ùkpó ùkpó ri dō 'bá rĩ ù'bĩ, lē ã tu pá títí, Múngú ri ĩri ní tákiri sē rá, ã'diātāsīyā aga dō ù'bīngará 'dĩri agásī rá, Múngú ri ídri 'dání'dání 'í ní tã ni ẹzị 'bá 'i lē'bá lēlē rĩ pi ní rĩ sē ĩri ní rá.

13 Tã ùkpó ùkpó ù'bĩ dō 'bá rĩ, lē 'bá rĩ ã 'yo, “Múngú ri ma ù'bĩ nĩ” 'dĩni ku. ã'diātāsīyā tã ùnjí ícọ Múngú ri ù'bī ku, dōku Múngú ícọ 'bá āzi ù'bī tã ùnjí sī ku.

14 Tã ùnjí 'bá rĩ ní rií ùsụú rĩ, ĩri 'bá rĩ ù'bĩ nĩ, ĩri 'bá rĩ se fi tã ùnjí agá.

15 Tã ùnjí 'bá rĩ ní rií ùsụú rĩ ga dō ẹsị ni agá tré gí, ĩri sē 'bá rĩ fi tã ùnjí 'o, tã 'bá rĩ ní 'oó ùnjí rĩ ga dō ícá ambamba gí, ĩri drāngará íjị.

16 Má ẹdrípị má ọmvúpị má ní lēlē rĩ pi, lē 'bá āzi ã ù'bā ĩmī mị ku.

17 Fēfē múké múké rĩ pi íbíkí íngá 'bụ gélésī, íngákí 'bá Ẹtẹpị ngá dī'bée dīdī 'bụ gé 'dāá rĩ pi gbiípi rĩ vúgálésī, Múngú újá 'i sụ índríkíndrĩ ní rií 'i újá rĩ tịni ku.

18 Múngú ùpē 'bā adrií 'bá ívé ni, ìpē ívé ú'dúkọ áda rĩ 'bá ní, ã tìkí rí 'bā ícá ú'dí, ngá céré ĩri ní gbií rĩ pi āsámvú gé, 'bā adrikí rí anjị ĩrivé ni, sụ ānyāngā kaápi drīdrī rĩ tịni.

Tã yingará āzini tã 'ongará

19 Má ẹdrípị má ọmvúpị má ní lēlē rĩ pi, lē ĩmī nīkí tã 'dī'bée ámá múké, lē ĩmī 'bākí bí tã yizú mbēlējá, lē ĩmī rōkí átángá rĩ rōrō, ĩmī íbíkí átá ndō, lē ĩmī 'a ã ve tã sī mbēlējá ku.

20 ã'diātāsīyā 'bá rĩ 'a ve dō gí, ícọ tã pịri Múngú ní lē ã 'o rĩ 'oó ku.

21 Lẽ ìmi kukí tã ãzãvũ rú rĩ pi ã 'ongará rá, dõku ìmi kukí tã ùnjí rĩ pi ã 'ongará rá, lẽ ìmi 'bãkí ìmi vũgá, ìmi ã'yĩkí ú'dúkó múké ĩ ní ùlũú ìmi ní rĩ, ĩri ícó ìmi pa rá.

22 Lẽ ìmi yìkí ú'dúkó múké rĩ kú bì sĩ ku, lẽ ìmi 'dukí tã ni ngaánga. Ìmi 'dukí dõ tã ni ngaá kuyé, ìmi ri ìmî mì ù'bã.

23 'Bá ú'dúkó múké rĩ yìpi kú bì sĩ, tã ni 'dujúpi ngaápi kuyé rĩ, índré sũ 'bá 'i ndreépi múndũrã agá,

24 kãdõ 'i ndreé múndũrã agá 'dãá, ĩri gõ 'de mù 'dĩsĩ rá, ĩri ãvĩ ívé ìndrĩlĩkĩ 'í ní ndreé múndũrã agá 'dãri sĩ rá rĩ tĩnĩ.

25 'Bo 'bá rĩ 'bã dõ 'í mì rizú tãimbĩ múké drĩwãlã sēepi rĩ lãzú, 'o dõ tã rĩ mužú 'dĩri 'dĩni, ãvĩ dõ tã 'í ní yì rĩ sĩ kuyé, Múngú ri ĩri ní tãkĩri sē tã ĩri ní 'oó rĩ sĩ rá.

26 'Bá rĩ ùsũ dõ kĩnĩ 'i 'bá Múngú vé ni, rõ dõ 'i ádra ku, ĩri 'í mì ù'bã, ìnjĩngará ĩri ní rizú Múngú ri ìnjĩzú 'dĩri ẹzĩ ãkó.

27 Ìnjĩngará Múngú 'bá Ẹtẹpi ní ã'yĩ adriipi múké, ùnjĩkãnyã ãkó rĩ, ĩri 'dĩni, lẽ 'bá rĩ ã ko ìmváanji rĩ pi ẽ ìzã ngá sĩ, ãzini ã ko ọwụzi ri 'bá ìzãngã nya 'bá rĩ pi ẽ ìzã ngá sĩ. Lẽ 'bá Múngú vé rĩ pi ã rikí tã ãzãvũ rú nyõókú nōri vé rĩ 'oó ìndĩ ku.

2

Ã rikí tã múké 'oó 'yéńá 'bá ọrụkọ ní ku

1 Má ẹdrípìì má ọmvúpìì 'bávẹ Úpí Yésũ Kúrísítõ ọgúpì ọwũpọwũ rĩ ẹ'yĩ 'bá gí rĩ pi, lẽ

ĩmi rikí tã múké 'oó 'yéná 'bá ụrụkọ'bée ní, 'bá ụrụkọ'bée gāzú sī 'díní ku.

² 'Bá āzi ífí dō ĩmi āsámvú gé vūrā ĩmi ní ĩmi úmúzú rī gé, úsú dō 'i bōngó ũnyĩ be ni sī, 'yī dō kátrī dábũ rú ni 'í drī mváná gá, 'bá ngá ākó ni ífí dō kpá ĩmi āsámvú gé, úsú dō 'i bōngó írìkọ rú ni sī,

³ 'í 'dụ dō 'bá 'i úsúpi bōngó ũnyĩ be ni sī rī vé tã 'bāā āmbúgú, 'í 'yo dō ĩri ní, “Mí ímụ úrí lúpá múké nōri drīgé,” 'bo 'bá ngá ākó rī, 'í 'yo dō ĩri ní, “Í mụ pá tuú 'dāgá,” dōku “Í mụ úrí nyọọkú gé vūgá,”

⁴ mí dō ri 'bá rī pi ũpē sū 'dīri tịni, mí adri nyo 'bá tã lịpi yīkī ũnjí sī ni kuyé?

⁵ Má édrípịi má ómvúpịi má ní lēlē rī pi, ĩmi yīkí drī ma ká, Múngú ũpē 'bá ngá ākó 'bá vū drīgé rī pi ní ndree ézị ākó rī pi adrii ẹ'yīngará be āmbúgú, kọpi ícọ fi mālūngā ĩri ní tã ni ẹzịi 'bá 'i lē'bá lēlē rī pi ní rī agá rá.

⁶ 'Bo ĩmi ri 'bá ngá ākó rī pi idede. ĩmi nīkí 'yozú kíní, 'bá ā'bú be rī pi 'bākí pá ĩmi drīgé, kọpi ri ízāngā sē ĩmi ní 'díní kuyé? Kọpi ĩmi jì mụ pá tu 'bá tã lị'bá rī pi ẹndrẹtị gé nī kuyé?

⁷ 'Bá 'dī'bée adrikí 'bá ri'bá Úpí ĩmi ní ẹ'yīi rī ā rú iza'bá rī pi kuyé?

⁸ ĩmi ĩnjikí dō tǎimbị agaápi rá ĩ ní sīi Búkū Múngú vé rī agá 'yoópi kíní, “Lē mí lē 'bá mí gārā gá rī sū mí ní mí rú'bá lēē rī tịni” rī rá, ĩri lū kíní ĩmi rì tã pịrị 'o.

⁹ 'Bo ĩmi dō ri tã múké 'o 'yéná 'bá ụrụkọ'bée ní, ĩri lū kíní, ĩmi 'okí tã ũnjí gí, ĩmi ñókí tǎimbị

rĩ gí.

¹⁰ 'Bá riípi tǎimbí rĩ vé tǎ 'duúpi ngaápi rĩ ño dō tǎimbí ǎlu ní gí, ìri lū 'yozú kínĩ ño tǎimbí rĩ pi cére gí.

¹¹ Múngú 'yoópi, “Lē mí 'bǎ ọwũ ku rĩ,” 'yo kpá kínĩ, “Lē mí 'dị 'bá ku.” 'Í 'o dō ọwũ kuyé, 'bo 'í 'dị dō 'bá drǎá rá, ìri lū 'yozú kínĩ, 'í ño tǎimbí rĩ gí.

¹² Tǎ ìmi ní átá, ǎzini tǎ ìmi ní 'oó rĩ, lē ìmi nǐkí 'yozú kínĩ, ì tǎimbí rĩ áyú ìmivé tǎ lizú, ìmi drīwǎlá ìsú ǎní.

¹³ Ụ'dú Múngú ní ìmúzú tǎ lizú rĩ gé, 'bá ẹsị ìdríkídri 'bǎápi ọgúpì ní ku rĩ, Múngú 'bǎ kpá ẹsị ìdríkídri ìri ní ku. Múngú kǎdō tǎ lị 'bá rĩ pi drīgé, ìri ẹsị ìdríkídri 'bǎ 'bá ẹsị ìdríkídri 'bǎ'bée ìvé ọgúpì ní rĩ pi ní rá.

Ẹ'yīngára ǎzini tǎ múké 'ongára

¹⁴ Má ẹdrípì má ọmvúpì, 'bá rĩ kínĩ 'i dō ẹ'yīngára be, 'bo 'o dō tǎ ǎzi lūúpi kínĩ ìri ẹ'yīngára be ní kuyé, tǎ múké ìri ní ìsú 'a ní gé 'dīgé rĩ ǎ'di? Ẹ'yīngára 'dīri nyo ícọ ìri pa rá?

¹⁵ Mí ẹdrípì, dōku mí ọmvúpì ri dō bōngó ǎkó, ǎzini ǎnyāngǎ ǎkó,

¹⁶ 'í 'yo dō ìri ní, “'Í mụ, lē mí mụ múké, ìgbē ǎ fụ mí ku, mí nya ǎnyāngǎ ẹpízú ǎní ẹpìẹpì,” 'bo 'í sē dō ìri ní ngá ìri ní lēé rĩ pi kuyé, tǎ múké mí ní 'oó 'bá 'dīri ní rĩ ǎ'di?

¹⁷ 'Bá ẹ'yīpì gí rĩ 'o dō tǎ múké ẹ'yīngára rĩ i'dazú kuyé, ìrivé ẹ'yīngára 'dīri ìri ngá drǎápi gí ní.

18 'Bo 'bá āzi ri ícọ 'yo, “'Bá ụrụkọ'bee ẹ'yịngára be, 'bá ụrụkọ'bee ri ẹzị nga múké.”

'Bo má ní 'yozú má kīnī, “'Í 'o dō tā múké ku, ĩri ícọ lū íngóni 'yozú kīnī mi ẹ'yịngára be? Ma ícọ mávé ẹ'yịngára i'da mí ní tā múké má ní 'oó rī sī.”

19 Mí kīnī, mí ẹ'yī rá Múngú ri ālu. ĩri múké! Índrí ũnjí rī pi* ẹ'yīkí kpá sụ 'dīri tịni, ũrī sī, kọpi ri yā ānī yāyā.

20 Mi azakaza rú! Mí nī 'yozú kīnī, ẹ'yịngára mí ní ẹzị ni ngaá kuyé rī ĩri ẹzị ākọ 'dini kuyé?

21 Múngú ā'yī 'bá ẹ'bịpị Ābūrámā† ri adrii 'bá pịrị ĩri ní ívé mvá Ísákā‡ ri sēé zāá rọbọṅọ rú vūrā rọbọṅọ zāzú rī gé rī ā tā sī.

22 'Í ndre drī ká, Ābūrámā ẹ'yī Múngú ri rá, āzini 'du tā Múngú ní lūú ĩri ní rī ngaá rá. Tā ĩri ní 'oó rī lū 'yozú kīnī, ĩrivé ẹ'yịngára ĩri áda.

23 Tā ĩ ní sīi Búkū Múngú vé rī agá rī nga 'i fūú tị ni gé gí, Búkū Múngú vé rī kīnī, “Ābūrámā ẹ'yī Múngú ri rá, Múngú ā'yī ĩri adrii 'bá pịrị 'í ẹndrẹtị gé.” Gōkí Ābūrámā ri zịi ũndī Múngú vé ni.

* **2:19 2:19** *Índrí ũnjí rī pi:* Índrí ũnjí rī pi ándúru mālāyíkā Múngú vé ni 'bū gé 'dāá, kọpi nọkí tām̄bị Múngú vé rī, Sātānā ri kọpivé āmbúgú. Múngú ídró kọpi 'bū gé 'dāási vūgá nōó, kọpi gōkí ufuú índrí ũnjí, kọpi ri 'bá rī pi ní ízāngā sē vū drīgé nōgó. 'Í lā 'dangára 12:7-9. † **2:21 2:21** *Ābūrámā:* Múngú zị Ābūrámā ri kīnī, ā ku ívé 'bá 'bẹtị āsámuvú gé rī pi, ā ku ívé āngū, ā 'de muú āngū āzi ú'dí ni gé. Ābūrámā ri ẹ'bịpị Yāhūdī rī pi vé rī, tịkí ĩri ílī élifū ālu mūdūrūlū ārō (1,800) gé, ịsú tịkí drī Yēsū ri kuyé. 'Í lā 'dóngára 12-25. ‡ **2:21 2:21** *Ísákā:* Ísákā ri mvá Múngú ní ẹzịi Ābūrámā ní rī. 'Í lā 'dóngára 17-35. **2:23 2:23** 'Ídóngára 15:6

24 Ìmi ndrekí drĩ ká, 'bâ adri pìrì Múngú ẹndrẹti gé tã múké 'bá ní 'oó rĩ sī, adri 'yéńá ẹ'yīngára 'bávé rĩ sī ku.

25 Rábã ri ũkú ọwú rú ni, ìrivé tã 'oó ri Múngú ẹndrẹti gé pìrì, ã'diātāsīyā ìri ní 'bá āngū úmí 'bá rĩ pi ẹ'yí 'bāá ívé jó agá, ìri ní kọpi pẹe muṣú lẹti túngú ni gé sī rĩ sī.

26 Índrì dō 'bá rĩ agá 'dǎáyo, 'bá 'dĩri drã gí, ẹ'yīngára ri ngakí dō ẹzì ni ku, ẹ'yīngára 'dĩri drã gí.

3

Lē ìmi ùtēkí ìmî ádra ùtētē

1 Má ẹdrípìi má ọmvúpìi, ìmi ǎsámvú gé 'dǐgé, lē ku 'bá kárákará pi ní ẹsì 'bázú fizú āngū ímbázú, ã'diātāsīyā ìmi nǐkí rá 'yozú kínì 'bá ri 'bá āngū ímbá 'bá nō'bée, ì ímú 'bávé tã lẹ 'bá uruko'bée vé rĩ ndē.

2 'Bá céré, 'bá 'okí tã ũnjí ni pi kárákará. 'Bá rĩ átá dō átángá ũnjí ǎlunǎni kuyé, 'bá 'dĩri 'bá pìrì ũnjìkǎnyā ǎkó ni, ìri ícó 'ì rú 'bá ùtē múké.

3 'Bá ásúkí dō ngá aya rú ni pi hūsánì rĩ pi tẹ gé, ìri sē kọpi tã 'bá ní lēé rĩ 'dụ nga rá, kọpi 'bá jì muṣú múké vūrā 'bá ní lẹzú muṣú rĩ gé.

4 Ìmi ndrekí drĩ kũlúmgbá ri ká, ìri ǎmbúgú ǎmbúgú, ũlì ǎ ri dō ìri vẹ muṣú nĩ drǎáāsīyā, 'bá kũlúmgbá rĩ újipi rĩ kũlúmgbá ǎmbúgú ǎmbúgú 'dĩri sō muṣú pẹti mǎdǎńá rizú kũlúmgbá sōzú rĩ sī.

5 Ìmi ndrekí drĩ ká, ádra ri mǎdǎńǎńá, 'bo ìri tã ambugu ambugu ni pi átá.

Ádra adri sũ ácí kúlúlú mǎdǎŋá rĩ tĩnĩ, ĩri
ãngũ ásé be ãmbúgú ãmbúgú rĩ zǎ ve céré.

⁶ Ádra sũ ácí tĩnĩ. Ĩgélé 'bâ rụ' 'bá gá rĩ pi
ãsámvú gé, ĩri ri ãnjĩkǎnyǎ ĩjĩ nĩ, ĩri 'bá rĩ vé
adringará iza rá, ĩri sě 'bá rĩ fi ve ácí agá, tǎ ãnjĩ
ádra ní átá rĩ ĩbí ĩfũú ácí vezú ãní ũdũ ákó rĩ*
agásĩ.

⁷ Ĩnyǎpá rĩ pi ãrěvú céré, ãrĩŋá rĩ pi, ngá écí 'bá
bědrĩ sĩ rĩ pi, ãzini ngá adri 'bá yĩĩ agá rĩ pi, ĩ ícó
kõpi íwĩ adri mǎlímǎli, ĩ ícó kõi pi ũtē rá, 'bá ri
kõi pi íwĩ nĩ, ĩri kõi pi ũtē nĩ.

⁸ 'Bo 'bá ãzi ícó ádra ri ũtēé bã ku. Ádra ãndě
tǎ ãnjĩ 'ongará sĩ ku, tǎ ãnjĩ ádra ní rii átá rĩ adri
sũ kícú ĩ ní rizú 'bá ú' dǐzú rĩ tĩnĩ.

⁹ Ádra ri, 'bâ ri 'bávé Úpĩ 'bá Ètẹpi ri íngú ãní,
ádra ri, 'bâ kpá ri 'bá Múngú ní gbiĩ sũ 'ĩ tĩnĩ rĩ
pi tri ãní.

¹⁰ Tĩ ãlu ãlu 'dĩri sĩ, 'bâ ri Múngú ri íngú ãní,
'bâ kpá ri 'bá rĩ pi tri ãní. Má édrípĩĩ má ọmvúpĩĩ,
lě 'bâ 'okĩ tǎ 'dĩri tĩnĩ ku.

¹¹ Yĩĩ ule rĩ pi yĩĩ ẹ'yĩ rú rĩ be, kõi pi nyo ícó ĩ
úmú ídĩ ĩfũ vũrǎ ãlu gé sĩ rá?

¹² Má édrípĩĩ má ọmvúpĩĩ, pẹti ĩ ní zĩĩ fĩgĩ rĩ,
ĩri nyo ícó 'i újǎ 'a ọlívě rú rá? Dõku pẹti vĩnyõ
vé rĩ, ĩri nyo ícó 'i újǎ 'a fĩgĩ rú rá? Yĩĩ ẹ'yĩ rú rĩ,
ĩri nyo ícó 'i újǎ ícá yĩĩ ule rú rá?

Úmĩ tǎ nĩzú rĩ ĩbí íngá Múngú vúgá

¹³ 'Bá ĩmi ãsámvú gé 'dĩgé úmĩ be, ãzini tǎ
nĩngará be rĩ ã'di 'i? Lě 'bá 'dĩri ã 'o tǎ pĩri, ã

* **3:6 3:6** *Ácí vezú ãní ũdũ ákó rĩ:* Múngú ri úmvúlěsĩ 'bá 'i ẹ'yĩ' 'bá
ku rĩ pi 'dụ ú' bé ácí 'dĩri agá. 'Í lǎ 'dangará 20:7-15.

lū rí 'yozú kínī, ĩri úmī be, āzini nī tā rá, lē ā 'o tā mužú éśī be mādā, úmī tā nīngará vé ni sī.

¹⁴ 'Bo mí éśī dra dō dra dra, 'í lē dō 'bá ku, āzini mi dō ĩndrá rú, lē mí ri mi íngú āní ku, dōku mí ri ũnjō úlī 'yozú kínī, mi ri tā áda 'o 'dínī ku.

¹⁵ Úmī tā 'ozú 'dínī 'dĩri, íbí íngá 'bū gélésī kuyé, ĩri ũmī nyōókú nōri vé ni, ĩndrí Múngú vé rī sē úmī 'dĩri nī kuyé, ĩri úmī ādróko vé ni.

¹⁶ 'Bá rī dō ri éśī 'bā 'bá āzi vé ngá drīgé, ĩri dō ri 'i íngú 'bá āmbúgú rú, ĩri tā ĩzāngā sēepi ni íjī, ĩri tā 'o mužú bādā rú, éśī ũká ũká sī.

¹⁷ 'Bo tā nīngará íngápi 'bū gélésīla rī, ĩri sē 'bá rī adri uletere, 'bá rī tākíri lēlē, 'bá rī éśī 'bā 'bá rī pi ē ĩzā kozú, 'bá rī 'bá ambugu rī pi ĩnjīnjī, 'bá rī adri éśī be múké, 'bá rī tā múké 'o, 'bá rī 'bá rī pi ē ĩzā ko trōtrō, āzini ĩri sē 'bá rī tā áda 'o.

¹⁸ 'Bá ri 'bá tākíri íjī 'bá 'bá rī pi āsámvú gé rī pi, kōpi ri tā pīri íjī 'bá rī pi āsámvú gé.

4

Lē ĩmi ĩnjīkí Múngú ri ĩnjīnjī

¹ Ngá sēepi ĩmi ní rizú āgátá gāzú, āzini ĩmi ní rizú ũmbā fuzú ĩmi āsámvú gé sī rī ā'di? Tā ũnjī ĩmi ní rií ũsūú ĩmī éśī agá rī, ĩri ri ũmbā fū ĩmī éśī agá nī.

² ĩmi lēkí kōdō ngá, 'bo ĩmi ĩsúkí ngá rī kuyé. ĩmi ri 'bá ú'dí, ĩmi ĩsúkí rí ngá āní, 'bo ĩmi ĩsúkí ngá ĩmi ní lēé rī kuyé. ĩmi ri āwā, āzini ĩmi ri ũmbā fū, 'bo ĩmi ĩsúkí ngá ĩmi ní lēé rī kuyé, ā'diātāsīyā ĩmi zíkí ngá ĩmi lēé rī Múngú vúgá kuyé.

³ Ìmi kádō rií ngá zịj Múngú vúgá, Múngú sē ìmi ní ngá rĩ ku, ã diātásĩyã ìmi zìkí ngá rĩ létị be pịrị kuyé, ìmi lēkí ngá rĩ pì ịsụ rizú ãyĩkō 'bázú.

⁴ Ìmi 'bá Múngú ri gã'ba sī 'dī'bée, ìmi nīkí áamá kuyé 'yozú kìnī, ìmi lēkí dō tā nyọọkú nōri vé rĩ áyu, ìmi ari'ba Múngú vé ni? 'Bá tā nyọọkú nōri vé rĩ lēepi rĩ, ìri ãrì'ba Múngú vé ni.

⁵ Tã Búkũ Múngú vé rĩ ní 'yoó, “Múngú ri ìndrì 'í ní sēé fí 'bá ẹsị agá rĩ ã tā mba ni 'dīri” fi drī ìmi drīgέ kuyé?

⁶ 'Bo Múngú ri ívé ẹsị múké rĩ sē mụzú ìmi ní dīj dīj. Sēzú Búkũ Múngú vé rĩ ní 'yozú kìnī, “Múngú gã 'bá ì íngú'ba íngúngũ rĩ pì sī,

'bo ìri ẹsị múké 'bã 'bá tā bē mādã rĩ pì ní.”

⁷ Lē ìmi ìnjìkí Múngú ri ìnjìnjì. Lē ìmi gākí tā ãdróko vé rĩ sī, ìri sē ãdróko ri nga ápá ìmì rụ'ba gá sī rá.

⁸ Lē ìmi ítrúkí ìmi ìnyinjá Múngú vúgá, ìri kpá 'i ítrú ìnyinjá ìmi vúgá. Ìmi 'bá ùnjìkãnyã be 'dī'bée, lē ìmi ùjìkí ìmivé ùnjìkãnyã rá. Ìmi 'bá yìkì be ìrì 'dī'bée, lē ìmi ùjìkí ìmì ẹsị.

⁹ Lē ìmi adrikí ìzāngã sī, ìmi ngokí ngongo, ìzāngã ã ñō ìmì ẹsị. Ìmi kukí ãgúngará ãní, ìmi í'dókí áá ngoó, lē ìmivé ãyĩkō ã újá 'i ìzāngã rú.

¹⁰ Lē ìmi 'bākí ìmi adrií tā be mādã Úpí ẹndrẹtị gé, ìri ímù ìmi íngú rá.

Ã 'yokí 'bá ązi vé tā ùnjì ku

¹¹ Má ẹdrípìj má ọmvúpìj, lē ìmi rikí ìmi ọgúpìj ã rụ izaá ku. 'Bá rípi átapi ọgúpì ní ùnjì, dōku ọgúpì vé tā 'yoopi ùnjì rĩ, ìri rì tǎimbì Múngú vé

rĩ ide. Īmi idekí dō tǎímbị Múngú vé rĩ, ĩmi 'dukí tǎímbị rĩ vé tǎ ngaá kuyé, ĩmi ri tǎ lị, ĩmi kínĩ, tǎímbị rĩ ũnjí.

¹² Múngú ri 'yéná ri tǎímbị sě nĩ, āzini ĩri kpá ri tǎ lị nĩ. Īri ũkpō be 'bá rĩ pazú, āzini 'bá rĩ 'dịzú drāzú. 'Bo mi ã'di 'i mí ógúpị vé tǎ lịpị?

Lě mĩ íngú mi ú'dụ drụ rĩ vé tǎ sĩ ku

¹³ Īmi yíkí drĩ ká, ĩmi ri 'bá 'yo'bá, “Āndrũ, dōku drụ 'bá mụ adri ílì ālu kūrú 'dāri agá, 'bá ngá ụzị, 'bá mǔfěngā ịsụ ānị ambamba 'dĩ'bée!”

¹⁴ Īmi ícọ tǎ 'i ngaápi ĩmĩ rụ'bá gá ú'dụ drụ rĩ gé rĩ nị áamá íngóni? Īmi adrikí sụ sāsālì 'deépi sá be mǎdā, ĩri gō áfí 'dǐsĩ rá rĩ tịni.

¹⁵ Lě ĩmi 'yokí 'dínì, “Múngú lě dō rá, 'bá ícọ adri ídri rú rá, 'bá ícọ tǎ nōri 'o rá, dōku 'bá ícọ tǎ 'dāri 'o rá.”

¹⁶ 'Bo ĩmi ri ĩmi íngú tǎ ĩmi ní lěé 'oó rĩ sĩ. Tǎ ĩmi ní rizú ĩmi íngúzú 'dĩri ũnjí.

¹⁷ 'Bá rĩ nị dō tǎ múké 'í ní kōdō lěé 'oó rĩ rá, 'bo 'o dō tǎ rĩ kuyé, ĩri ũnjíkānyā.

5

Lě 'bá ã'bú be rĩ pi ã ndrekí múké

¹ Īmi 'bá ã'bú be rĩ pi, lě ĩmi ngokí, āzini ĩmi gakí lụ'ulụ tǎ ũkpó ũkpó úmvúlésĩ ímụ'bá ĩmi ịsụ'bá drĩdrĩ 'dĩ rĩ pi sĩ.

² Īmivé ã'bú pi ímụ ábá ĩmi dríge sĩ rá, āzini ịjíríkọ ri ímụ ĩmivé bōngó ũnyĩ be 'dĩ'bée mbe ícá ku ịríkọ rú.

³ Īmivé dábũ, āzini aya ógụ'bá ógụ'ogũ rĩ pi údríkí ícá ũnjí gí. Īmivé ã'bú 'dĩ'bée ímụ ĩmi zǎ

ve sũ ácí ní ngá zãá veé rĩ tĩnĩ. Ā' bú ĩmi ní traá kuú kárákará 'dĩ'bée, ĩmivé ā' bú 'dĩ'bée ímũ tã lĩ ĩmi drĩgé ú'dú ùdũ vé rĩ gé.

⁴ ĩmi ndrekĩ drĩ ká! 'Bá ĩmi ní 'bãá ẹzĩ ngaá ĩmivé ómvú agá rĩ pi, ĩmi gākĩ kòpivé āndēma ẹzĩ ngazú rĩ ùfēgá sī, kòpivé āndēma ĩmi ní gãá ùfēgá sī 'dĩ'bée ri ngo ĩmĩ rú' bá gá. Úpí Ûkpò 'Dĩpa yĩ 'bá ānyāngā ĩkũnā' bá rĩ pi vé ngongará gĩ.

⁵ ĩmi ní adringará gá vũ drĩgé nōgó, ĩmi rikĩ āyĩkō 'bãá, āzini ĩmi rikĩ ĩmĩ 'a ā tã ùsũú áyu. Nóni ĩmĩ rú' bá usekĩ kuú mgbúmgbú sũ tĩ ĩ ní lēé mụú úlĩlĩ rĩ pi tĩnĩ.

⁶ ĩmi lĩkĩ 'bá tã ākó rĩ pi vé tã ùnjĩ, āzini ĩmi ú'dĩkĩ kòpi ùdrāá rá, kòpi újákĩ ĩmi ní tã āzi ùnjĩ ni kuyé.

Īzāngā agá lē ĩmi adrikĩ ẹsĩ be mādā

⁷ Má ẹdrípĩi má ómvúpĩi, lē ĩmi adrikĩ ẹsĩ be mādā cĩmgbá Úpí ní ícángará gá. ĩmi ndrekĩ drĩ ká, 'bá ómvú 'āápi rĩ, ĩri ẹsĩ 'bã mādā rizú yĩgó 'dĩpi ẹézũ sī ānyāngā ní kazú rĩ ùtēzú.

⁸ Lē kpá ĩmi adrikĩ ẹsĩ be mādā, ĩmi tukĩ pá ùkpó ùkpó, ā'diātāsīyā lókĩ Úpí ní ĩgōzú rĩ ícá ĩnyinjá gĩ.

⁹ Má ẹdrípĩi má ómvúpĩi, lē ĩmi unukĩ ĩmi ọgũpĩi rú' bá gá ku, ā lĩkĩ rĩ tã ĩmi drĩgé ku. 'Bá tã lĩpi rĩ tu pá kuú kẹtĩlé gá 'dĩ!

¹⁰ Má ẹdrípĩi má ómvúpĩi, lē ĩmi ùbĩkĩ nẹbĩ átá' bá Úpí ā rú sī rĩ pi ā pámvú, kòpi ká rĩ ĩzāngā nyaá, kòpi nyakĩ ĩzāngā rĩ mụzú ẹsĩ be mādā.

11 Sũ ĩmi ní nĩĩ rá rĩ tĩni, 'bá ĩzāngā nya' 'bá ẹsị be mādā rĩ pi, 'bā kọpi ā rụ íngú kọpi ní ĩzāngā rĩ nyaá ẹsị be mādā rĩ sī. ĩmi yìkí ĩzāngā Ẽyóbũ ní nyaá rĩ rá. Ụdũ ni gé, Ụpí ko ĩri ẽ ĩzā rá. Ụpí 'o tā 'dĩri 'dĩni, ǎ'diātāsīyā ĩri Múngú riipi 'bá rĩ pi ẽ ĩzā koopi ĩzāngā agá ni, ẹsị ni múké.

12 Má ẹdrípìjì má ọmvúpìjì, tā agaapi rá rĩ, lē ĩmi ẽ ẹdìkí 'bũ ā rụ, dōku vũ ā rụ, dōku ngá āzi ā rụ ùyō sōzú ǎnĩ ku. Tā rĩ dō ẽ, ĩmi 'yokí ẽ, tā rĩ dō kuyé, ĩmi 'yokí kuyé, ā lịkí rí tā ǎnĩ ĩmi drìgè ku.

Múngú vé zingára ẹ'yīngára sī rĩ

13 Tā ũkpó ũkpó ịsú dō mi nĩ, lē mĩ zị Múngú ri. Ẽyīkō fi dō mí ẹsị agá, lē mĩ ngo úngó Múngú ri íngúzú.

14 Drā rụ dō mi nĩ, lē mĩ zị 'bá ambugu kǎnīsā* vé rĩ pi ímú mí ní Múngú ri zịjì. 'Í zị kọpi, kọpi ẽ ímúkí rí ũdu bēé mĩ rụ' 'bá gá Ụpí ā rụ sī.

15 'Bá ẹ'yīngára be rĩ pi zìkí dō Múngú ri 'bá drā be rĩ ní, drā rĩ ícọ de rụ' 'bá ni gé sī rá, Ụpí ri ĩri inga uru rá. 'O dō tā ũnjí, Múngú ri ĩri trũ ĩrivé ũnjìkǎnyā agásĩ rá.

16 Lē ĩmi ũlúkí ĩmivé ũnjìkǎnyā, ọgúpìjì ā ũlū ívé rĩ ọgúpìjì ní, ọgúpìjì ā zị Múngú ri ọgúpìjì ní, ĩmi ā adrikí rí ule. 'Bá tā be pìrì rĩ zị dō Múngú ri, ĩrivé zingára ũkpō be, ĩri 'bá rĩ ẽ ĩzā ko rá.

17 Ẽlìyā† ri 'bá sũ 'bá tĩni, zị Múngú ri ẹsị be

* **5:14 5:14 Kǎnīsā:** Kǎnīsā ri 'bá Ẽsũ Kúrísitō ri ẹ'yì' 'bá gí rĩ pi.

† **5:17 5:17 Ẽlìyā:** Ẽlìyā ri nẹbì, Múngú 'du ĩri muzú 'bũ gé ídri rú, drā kuyé. Tìkí ĩri ǎkūdē lí rĩ ca mūdūrũlũ úrōmĩ (900), ịsú ǎkūdē tìkí drī Ẽsũ ri kuyé. 'Í lā 1 'Bāgú 17-21; 2 'Bāgú 1-3.

céré kīnī, yī́gò ã 'dì ku, ílì na ẹ́lì sī, yī́gò 'dì kuyé.

¹⁸ Ẹ́lìyā gō Múngú rī zī́ ðī́, yī́gò gō 'dī́ rá, ãnyāngā ka nyọ́kú drī́gè nōgó rá.

¹⁹ Má ẹ́drípíí má ọ́mvúpíí, 'bá rī ku dō tã áda rī ã 'ongára gí, lē 'bá āzi ã lū́ ìri ní, ã gō tã áda rī 'oó áyu.

²⁰ 'Bá rī újá dō 'bá ũnjīkānyā 'oópi rī ìfūú ívé ũnjīkānyā agásī āmvé gí, pa 'bá 'dīri drā agásī gí, trūkí ìri ívé ũnjīkānyā kárákará 'dī'bée agásī gí.

Keliko

Keliko: Ụ'dụkọ Múké Múngú vé rị New Testament+
copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Keliko

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files
dated 6 May 2025

14717198-957a-524c-b31f-2c3197945b20